

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Dn. Conradi Clingii Theologi Et Ecclesiastae Celeberrimi
(dum vixit) apud Erphordiam Turingiæ, Catechismus
Catholicus, summam Christianæ institutionis III. libris
succinctim complectens**

Klinge, Konrad

Coloniae, 1570

VD16 K 1309

caput III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29452

ALTERUM PRAECE-
ptum Dei, Non assumes nomen
Dei tui &c.

CAPVT IIII.

ARGVMENTA.

1. *Quid per nomen Dei debeamus intelligere.*
2. *Quando rectè utimur nomine Dei, & quando in vānum & malè.*
3. *Quomodo puniantur trāsgressores huius precepti.*

1. **N**otandum quòd nomen Dei hīc non solum accipitur pro nominatione personarum Dei, vt dum dico, Deus pater, Deus filius, Deus spiritus sanctus, aut Christus Iesus Dominus noster, sed pro omni eo quod dicitur de Deo, aut dici debet: sicut in communi dici solet, Hic homo bonum habet nomen id est, multa bona dicuntur de illo: è diuerso, Hic homo habet malum nomen, id est, multa mala feruntur de illo: ita etiam dicitur nomen Dei quicquid de illo boni dicitur, nempe quòd sit iustus, verax, misericors, mitis, pius, &c. sicut scriptura plena est. Psal. Domine Dominus noster, quàm admirabile est nomen tuum in vniuersa terra? Docet igitur hoc preceptum, quomodo nos verbis exhibeamus coram Deo nempe ne nomine Dei, & quicquid de Deo dicitur utamur in vana & inutilia, sed solum tunc utemur cum laus & honor Dei requirit & vtilitas proximi vt omnes ex verbis nostris notent, quòd de DEO cordibus nostris magnificè sentiamus, cum que diligamus & timeamus, quòd vel sic cæteri homines incitentur ad honorandum nomen Dei. Psalmo in

A foli
mini.
Dei,
morte

D

menti

sunt n

ceptu

tio, &

Inuoc

sit De

nocan

stum:

tionc

cation

ego ex

piam e

dit hu

aut ra

ergò e

honor

cultur

Domi

tus ex

extern

benefa

tur pr

filium

predic

gratia

& Ger

credit

git De

cidun

rati tu

DEI

A foli

A solis ortu vsq; ad occasum, laudabile nomen Domini. Si autem leuiter & in vanum vtamur nomine Dei, tunc cæteri scandalizantur, & tales digni sunt morte, Matth. 18.

Deindè sicut cultus interni sunt præcipui motus mentis in Deum, Fides, dilectio, timor perfectus, sic sunt nunc præcipui cultus exteriores, quos hoc præceptum exigit: inuocatio, gratiarum actio, glorificatio, & in his cultibus rectè vtimur nomine Domini. Inuocatio oritur ex fide: quia enim credimus quòd sit Deus, quòd exaudiat, quòd velit saluare, ideo inuocandus est, nā hęc certò vult facere propter Christum: Qui ergò cōfugiunt ad incantationes, benedictiones vetularum, &c. illi peccant cōtra hanc inuocationem. Sic enim dicit Deus: Clamauit ad me, & ego exaudiam eum: cum ipso sum in tribulatione: eripiam eū, & glorificabo eū, Psal. 90. Qui ergò nō credit huic verbo Dei, peccat. Peccāt quoq; qui nunquā aut rarò orant, nā in oratione inuocatur Deus. Illi ergò cū Deū spolient suo honore, peccāt grauiter: honoratur em̄ & inuocatur Deus in oratione, & hūc cultum maximè exigit. Rectè igitur vtimur nomine Domini, quādò orando ipsum inuocamus. Alter cultus exterior Dei, est gratiarum actio. Est autem illa externa confessio, qua confitemur Deum nostrum benefactorem esse & saluatorem: atque hīc includitur prædicatio Euangelij Dei, quatenus nos vult per filium suum saluare, Ioan. 3. nam totum Euangelium prædicat & offert nobis Dei bonitatē. Deindè est etiā gratiarum actio, cōfessio nominis Dei coram Iudæis & Gentibus ac tyrannis & hereticis. Rom. 10. Corde creditur ad iustitiam, &c. Et hanc confessionem exigit Deus Matth. 10. Nolite timere eos qui corpus occidunt. Ibidem & Luc, 12. Capilli capitis vestri numerati sunt. ideo debemus liberè & constanter verbum DEI & fidem publicè profiteri, vt omnes homines ad fi-

ad fi-

ad fidem veniant, alioqui damnabimur. Luc. 11. Qui me confessus fuerit coram hominibus &c. Tertius cultus exterior est glorificatio nominis Dei, ne illi committamus blasphemias & scandala, ac faciamus Deum lictorem vt perdat, qui vult omnes homines saluos fieri, 1 Timot. 2. ideo debemus nomen Dei laudare & glorificare, vt sæpè admonet Dauid Psal. 113. Laudate pueri Dominum, laudate nomen Domini, non dicit, blasphemate per illum, & Psalm. 15. Bene dicam Domino in omni tempore, semper laus eius in ore meo. Ipsi sunt præcipui cultus exteriores Dei, inuocatio, gratiarum actio & glorificatio: hisce cultibus rectè colitur Deus foris, ad illum referuntur omnia externa, id est, ritus, cæremoniæ, cantus, Organæ &c. ad glorificationem nominis Dei.

2.

**I. Modus
nominis
Dei in va-
num assu-
mendi.**

Nomen Dei in vanum assumitur primò, quando aliquid Deus nominatur, aut sic colitur & honoratur, quod tamen Deus non est, sicut olim gètes fecerunt, quæ Solem, Lunā, Stellas, Homines, Reges, Tyrannos, Deos nominârunt: quod etiā prohibet Moyses Deut 4. Sic filij Israël nominârunt vitulum aureum deum suum, adorantes & dicentes: hic est deus qui eduxit nos de terra Aegypti, Exo. 32. Contra hoc præcepit Deus per Moysen, vt si quis hominum faceret alium Deum aut adoraret vel nominaret, quam verum Deum, vt is moriatur: si ciuitas, cõburatur & omnia deuasentur, Deuteron. 15. Deindè, quando quis conuiciatur, maledicit, & blasphemat per nomen Dei, id quod est commune & graue vitium: in nomine enim Dei debèt incuruari omnia genera, Philip. secūdo, ideo peiores sunt ipso Diabolo omnes tales conuiciatores. Nam diabolus timet sibi de nomine Dei, & inclinatur: nec ipse audet maledicere per nomen Dei. De illis igitur dicit propheta Psalmo 5. Guttur eorum sepulchrum patens: id est, sicut de aperto sepulchro fœtor scætès, indicat ibi esse putridam quippiam,

quippiam, ita ubi ex ore hominis procedunt huiusmodi maledictiones, signum est quod ibi anima demortua & impia lateat. Tertio in vanum nomen Dei assumitur, quando quis inutiles fabulas, risiones, stultiloquia aut quaestiones inanès de Deo ac rebus DEI fabulatur, ut rideant homines: sic enim nomen Dei inhonoratur. Matth. 12. De omni verbo ocioso homo reddet rationem in die iudicij. Ephes. 5. Stultiloquium nec nominetur in vobis. Etiam in vanum assumitur, quando nomen & verbum Dei sine attentione auditur in praedicatione, aut legitur oscitanter in Ecclesia aut cantatur, nam inquit David Psalmo 118. Eloquia tua super mel ori meo. Quarto, dum per nomen Dei & sancta verba Euangelij committimus incantationes, quae est mera delusio diaboli, & signum infidelitatis nostrae: permittit quidem Deus haec fieri ad probationem nostram: vult enim per hoc probare, an ipsum verè diligamus & timeamus, an in ipsum solum locemus nostram fiduciam, Deuteron. 13. Quoties igitur gloriaris, quia res tibi sic contingat, cogita tuam perfidiam: & quod sic Deus hoc permittit diabolo, eò quod tu derelicto Deo, ad ipsum confugis, quod aliquando aliquid contingit verum, ita tandem permittet, quod ipse daemon, quem inuocasti, tibi praemium reddet. Fugienda est igitur omnis incantatio, maximè, ubi nomen Dei dehonestatur. Quinto, nomen DEI in vanum assumitur, quando peritium committitur, de quo in alio capite dicitur. Cauendum est igitur maximè, ne nomen Dei à nobis in vanum assumatur.

Deus huiusmodi praeepto adiecit poenam quae spectat ad transgressores, nam dicit: Non enim habebit in fontem, id est, innocentem Deus cum qui nomen suum in vanum acceperit: haec comminatio valde terribilis est, est enim nomen Dei sanctum, idèd vult, ut etiam à nobis sanctificetur, id quod Christus ipse

III.

IIII.

V.

3.

nos docuit in oratione Dominica, Mat. 6. vt prima petitio esset nostra, quo nomen Dei patris sanctificetur in mūdo & vera doctrina, vt Deū sanctificemus, verbo eius credamus sine hēsitatione, ac semper ore glorificemus, nō maledicamus. Vndē credamus esse nō in mundo tot aduersa, tot genera infirmitatū, nisi quā tam multa ac diuersa sunt genera maledictionū, blasphemiarū passionis, seu martyrij, sanguinis ac mortis Dei, elementorū, Valentini, Quirini, &c. Vndē venit rerū caritas, fames, bella intestina, animalia terræ nociua, spoliationes, incēdia, pestes, &c. nisi quod Deus hęc super nos permittit ppter huiusmodi peccatum, quod nomine Dei sine reuerētia vtamur: et in Ecclesia fit in cultu diuino sine deuotione & attentione, extra ecclesiā verō vt plurimū, vt in negotiationibus, mercatorū periurijs &c. Et hęc pœna temporaria tolerari possit per pœnitentiam, de impietantibus verō inquit Apostolus Galat 5. Maledictum nomen Dei non possidebunt &c.

CAP. V.

ARGVMENTA.

1. *Quòd licitum sit verè iurare.*
2. *Quām grande peccatum sit, falsè iurare, & ad peccatum nomen Dei inuocare.*
3. *Quòd Magistratus punire tenetur periuria, quæ hic Deus grauitèr punit.*

1. **I**uramentum est inuocatio nominis Dei vt testis veritatis cū imprecatione pœnæ, si fallat, vt si quis dicat, Inuoco Deum ac peto, vt si fallo verū, me puniat Deus. Sic enim forma olim concipiebatur in foederibus. Pro veritate autem habenda vel tuenda licitum est iurare. sic iurat Apostolus 2. Cor. 1. Ego testem Deum inuoco aduersus animam meam, Philip.